

Innspill fra Nord-Norges Europakontor om norsk deltakelse i CEF 2028-34

13.05.26

Nord-Norges Europakontor ble etablert 1. januar 2005 og eies av de tre nordligste fylkene i Norge: Nordland, Troms og Finnmark. Kontoret er lokalisert i Brussel og fungerer som en døråpner og en møteplass for nordnorske aktører i møte med EU. Kontoret har en informasjonsrolle, med særlig fokus på EUs arktiske politikk, regionalpolitikk, aktuell industripolitikk og europeisk samarbeid i Arktis.

Nord-Norges Europakontor (NNEO) er positiv til norsk deltakelse i EUs finansieringsprogram Connecting Europe Facility (CEF) for perioden 2028–2034. Innspillet avgrenser seg til transport og militær mobilitet, med særlig vekt på hvilke strategiske interesser Norge bør ivareta sett i et nordområde-, beredskaps- og sikkerhetspolitisk perspektiv.

EU har lagt opp til en betydelig styrking av CEF, inkludert en kraftig økning i midlene til militær mobilitet. Dette understreker programmets rolle som et sentralt virkemiddel for europeisk sikkerhet, beredskap og alliert samvirke.

Samtidig er det viktig å se CEF i sammenheng med øvrige finansieringsforpliktelser, inkludert NATOs økte forventninger til investeringer i sivil infrastruktur. CEF bør derfor i stor grad forstås som et verktøy for prioritering og koordinering av eksisterende ressurser, snarere enn en kilde til nye midler. Norsk deltakelse vil også være et tydelig signal om at Norge tar ansvar for utviklingen av europeisk transportinfrastruktur og oppfølging av TEN-T-forpliktelser.

1. Relevans for Nord-Norge

Transportinfrastrukturen i Nord-Norge har strategisk betydning utover regional mobilitet, og kjennetegnes av lange avstander, få alternative ruter og viktige forbindelser til Sverige og Finland. Regionen er en sentral leverandør av råvarer, sjømat og energi til Europa, og utgjør en nordlig inngangsport for EU og NATO.

Det er derfor behov for robuste og effektive transportnett for både sivile formål og militær mobilitet. CEF kan bidra til å redusere flaskehalser, styrke sikkerhet og koble norsk infrastruktur bedre til europeiske nett, samtidig som det kan gi mer klimavennlige transportløsninger.

Sentrale korridorer inkluderer E6, E10, E8 og E75, viktige havner og regionale lufthavner. Også øst-vest-forbindelser, som Umeå–Kvarken–Helgeland, bør løftes frem.

2. Hovedmerknader og anbefalinger

Nordområdene som strategisk anliggende

Regjeringens nordområdestrategi slår fast at nordområdene er Norges viktigste strategiske satsingsområde, og at infrastruktur i nord skal styrke beredskap, mobilitet og samarbeid på tvers av grensene. Den sikkerhetspolitiske utviklingen i Europa har samtidig tydeliggjort transportinfrastrukturens betydning for totalforsvar, forsyningsikkerhet og militær mobilitet.

Norge bør derfor i sin posisjonering mot CEF:

- vektlegge Nord-Norges betydning for suverenitetshevdelse, alliert mottak og europeisk beredskap
- fremheve dual-use-verdien av vegar, havner, lufthavner og logistikknettverk i nord
- prioritere robuste transportkorridorer og grensekryssende forbindelser mot Sverige og Finland

Investeringer i nord styrker både nasjonal sikkerhet, regional utvikling og europeiske forsyningskjeder. Dette støttes også av analyser, blant annet fra [OECD \(2025\)](#), som peker på nordområdene og NSPA-regionen som strategisk viktige for europeisk verdiskaping, ressursgrunnlag og forsyningsikkerhet.

Innretning av en eventuell norsk deltakelse i CEF

Dersom Norge deltar i CEF 2028–2034, bør ordningen innrettes slik at norske aktører får reell tilgang til støtte for prosjekter i hele TEN-T-nettet, inkludert det utvidede nettet og tiltak med dokumentert europeisk merverdi. Dette er særlig viktig for flaskehalser i Nord-Norge og forbindelser mot Sverige og Finland. Innen militær mobilitet bør Norge kunne delta aktivt i prioriteringer og arbeidsprogrammer, ettersom satsingen omfatter langt mer enn de formelle kjernekorridorene. Norske prosjekter bør også kunne være støtteberettiget uten felles søknad med naboland, dersom den grensekryssende effekten er tydelig dokumentert.

Havner og logistikksystem

Havnene i Nord-Norge har særlige fortrinn gjennom nærhet til arktiske ressurser, strategiske transportkorridorer og isfrie farvann med høy regularitet. Sammen med tilknytningen til veg-, bane- og energiinfrastruktur gjør dette dem til sentrale knutepunkter for eksport og

forsyningskjeder mot Europa, særlig innen sjømat, energi og beredskap. Den økte europeiske oppmerksomheten om Arktis, energisikkerhet og militær mobilitet styrker den strategiske betydningen ytterligere.

En norsk strategi for deltakelse i CEF bør derfor:

- anerkjenne nordnorske havner som strategiske europeiske transportnoder
- legge til rette for integrerte prosjekter der havn, veg, bane og logistikk ses i sammenheng
- samordnes med øvrige EU-programmer innen transport, energi, beredskap og sikkerhet

Samspill med andre EU-programmer

CEF bør ses i sammenheng med programmer som Horizon Europe, European Defence Fund og Interreg. Uten norsk deltakelse i CEF risikerer Norge å få en fragmentert og mindre strategisk tilknytning til utviklingen av grenseoverskridende transportinfrastruktur i Norden og Europa.

Nordisk samarbeid og prosjektutvikling

Det er behov for sterkere strukturer for grensekryssende samarbeid i Norden. Manglende arenaer for å utvikle modne prosjekter kan begrense norsk uttelling i CEF. Samtidig har EU økt oppmerksomhet på arktiske forbindelser, som Narvik–Luleå. Gjennom tettere samarbeid kan også forbindelser som Umeå–Kvarken–Helgeland løftes frem, både av hensyn til beredskap, næringsliv og regional integrasjon. For å lykkes må aktører være bedre koordinert. Initiativer som Platform North og nordiske transportfora bør derfor styrkes som operative plattformer for prosjektutvikling.

3. Avslutning

CEF 2028–2034 er ikke bare en finansieringsmulighet, men et strategisk veivalg for Norges rolle i Europa. For Nord-Norge handler dette om beredskap, forsyningsikkerhet, integrasjon i nordiske og europeiske transportnett og evnen til å gjennomføre prioriterte infrastrukturtiltak.

Like viktig er spørsmålet om Norge evner å organisere seg for å hente ut den fulle verdien av programmet gjennom målrettet prosjektutvikling og effektivt grensekryssende samarbeid.

Uten deltakelse vil Norge både ha mindre påvirkningskraft og i større grad måtte bære kostnadene alene. NNEO anbefaler derfor at Norge deltar i CEF og aktivt posisjonerer nordområdene i det videre arbeidet.